



**כללי אתיקה בבוררות במוסד הישראלי לבוררות עסקית**

**מבוא**

**1. הגדרות:**

"המוסד" – המוסד הישראלי לבוררות עסקית;  
"כללי המוסד" – כללי המוסד הישראלי לבוררות עסקית;  
"בוררות" – כמשמעותה בחוק הבוררות, תשכ"ח-1968;  
"גישור" – כמשמעותו בסעיף 79ג לחוק בתי המשפט (נוסח משולב), תשמ"ד-1984;  
"גורמים מעורבים בהליך הבוררות" – בורר, בעלי דין, עורכי דין המייצגים אותם, וכן עדים מומחים.

**2. מקור הכללים ותכליתם**

(א) כללי האתיקה בבוררות הינם חלק בלתי נפרד מכללי הבוררות של המוסד, והם משקפים כללי התנהגות וערכים הנדרשים מהבורר ומגורמים אחרים המעורבים בהליך הבוררות. תכליתם לשמש מורה דרך להתנהגות נאותה של גורמים אלה ולחזק בכך את אמון הציבור בהליך הבוררות;  
(ב) מטרת כללי האתיקה בבוררות הינה להבטיח את היותה של הבוררות חלופה נאותה להליך שיפוטי המתנהל בבית המשפט, ולהביא לגילוי האמת בהליך המתאפיין בהגינות, באי תלות, במיומנות מקצועית ראויה, ובהקפדה על כללי הצדק הטבעי.

**3. תחולת כללי האתיקה**

כללי האתיקה יחולו על הבורר, בעלי הדין, עורכי הדין המייצגים אותם והעדים המומחים.

**4. תחולה מבחינת הזמן**

כללי האתיקה יחולו על הבורר ועל שאר הגורמים המעורבים בהליך הבוררות מתחילת הליך הבוררות ועד למתן פסק הבורר, לרבות אישורו או ביטולו בידי בית המשפט, או עד להפיכת פסק הבורר לחלוט בלא פנייה לבית המשפט; ובלבד שגם לאחר סיום הבוררות, ישווה הבורר לנגד עיניו את רוחם ותכליתם של כללי האתיקה של הבוררות וזאת, בין היתר, כדי שלא יעלה ספק בעניין אי תלותו בעת ניהול הבוררות.

על אף האמור לעיל, חובת הסודיות החלה מכוח כללים אלה על הגורמים המעורבים בהליך הבוררות ביחס לכל פרט הנוגע לבוררות, תמשיך לחול עליהם ללא הגבלת זמן.



**5. כללי אתיקה החלים על בורר**

**כשירות מקצועית של בורר**

**(א)** כדי להבטיח רמה מקצועית נאותה של הליך הבוררות, לא ימונה בורר לתפקידו אלא אם כן הוא כשיר למילוי התפקיד מבחינת השכלתו, היקף ניסיונו המקצועי הרלבנטי, ובמידת הצורך גם מומחיותו המיוחדת ככל שהיא נדרשת לצורך ההליך. בבחירת הבורר, יתחשבו המוסד ובעלי הדין בדרישות הוראה זו וכן בהוראות הסכם הבוררות ככל שהן מתייחסות לכשירות הבורר, וזאת כדי להבטיח את רמתה המקצועית של הבוררות ואת אמון הציבור בהליך הבוררות;

**(ב)** מינוי אדם כבורר מותנה בכך שמצב בריאותו והיקף פעילותו המקצועית, העסקית או האחרת, אינם מונעים או פוגעים באופן משמעותי ביכולתו לנהל את הבוררות ברמה ובזמינות הראויים.

**6. יושרה ועבר נקי של בורר**

**(א)** לא ימונה אדם כבורר, ולא ימשיך בתפקידו כבורר אם הורשע בעבירה פלילית או בעבירת משמעת שיש בה משום קלון;

**(ב)** מתנהלת כנגד אדם חקירה פלילית או משמעתית או הוגש נגדו כתב אישום - והכל בעבירה שיש עמה קלון - או מתנהלים כנגדו הליכי פשיטת רגל - עליו להודיע על כך לאלתר לבעלי הדין, בין בשלב שבו הם מבקשים למנותו כבורר, ובין אם הוא מכהן כבר כבורר. בנסיבות האמורות, רשאים הצדדים להסכים כי מינוי הבורר לא יקוים או הבורר לא ימשיך בתפקידו, לפי העניין. בהיעדר הסכמה כזו, שאלת מינויו של אדם כזה כבורר או המשך כהונתו כבורר תועבר להחלטת נשיא המוסד. בהחלטתו, יתחשב הנשיא בעמדות בעלי הדין לעניין זה.

**7. התנהגות הבורר במישור הדיוני**

**(א)** בניהול הבוררות ובקבלת החלטותיו ישמור הבורר על כבודם של הליכי הבוררות, ויפעל למניעת שימוש לרעה בהם; עליו לכבד את כללי הצדק הטבעי, ערכי השוויון בפני החוק, ועקרונות תקנת הציבור;

**(ב)** הבורר ינהג בסבלנות, בסובלנות ובמתינות בניהול הדיון; ישמור על כבודם של כל הגורמים המעורבים בהליך, ובהרכב בוררים - ינהג ביחס של כבוד כלפי חבריו להרכב, ויפעל בהגינות ובשיתוף פעולה עם עמיתו במקרה של חילופי בוררים;

**(ג)** על הבורר לפעול ברמה מקצועית ומוימנות נאותה בניהול הבוררות; עליו לנהל את הדיון ביעילות תוך עמידה בלוחות זמנים, אך בלא ויתור על מיצוי בירור העניין לשם עשיית צדק;



- (ד) על הבורר להימנע מקביעת עמדה בעניינו של אדם שאינו מעורב בהליך, אלא אם ניתנה לאותו אדם הזדמנות להציג את עניינו; למען הסר ספק, אין באמור כדי לשלול את סמכות הבורר להתייחס למהימנות עדים שהופיעו לפניו;
- (ה) הבורר יקפיד שלא לחרוג ממסגרת תפקידו בהליך הבוררות, ויימנע מכל מעורבות הנוגעת לזירת הפעילות של בעלי הדין החורגת מגדרי תפקידו;
- (ו) הבורר רשאי לעודד יישוב המחלוקת בין בעלי הדין בדרך של השגת הסדר מוסכם אך יימנע מהפעלת לחץ בלתי ראוי עליהם להגיע להסדר פשרה;
- (ז) (1) הבורר ינהל פרוטוקול בכל הליך בוררות, וינמק דרך כלל את החלטות הביניים הניתנות על ידו, אלא אם כן הצדדים ביקשו והסמיכו אותו שלא לנמק את החלטתו, ונסיבות העניין מצדיקות אי מתן הנמקה, בין היתר, בשים לב לשאלה האם מדובר בהחלטה בעלת אופי מהותי או דיוני;
- (2) האמור בס"ק (1) לעיל יחול גם על מתן פסק בורר, ובלבד שאם הפסק כפוף לערעור, תחול חובת הנמקה של הפסק ללא סייג.

#### 8. חובת זהירות החלה על בורר

בניהול הבוררות, ובכלל זה בבדיקת המסכת העובדתית, בגיבוש הממצאים העובדתיים, בבדיקת השאלות המקצועיות והמשפטיות ובמתן החלטותיו והנמקותיו, יפעל הבורר ברמת זהירות נאותה כדי להימנע ככל האפשר מטעות ושגגה.

#### חובות אמון ונאמנות של הבורר

#### 9. חובות אמון ונאמנות – מהן?

במילוי תפקידו, חב הבורר חובת אמון כלפי הצדדים, וכן חובת נאמנות כלפי הציבור להבטיח את רמתו האתית של הליך הבוררות.

#### 10. מאפייני חובת אמון

חובת האמון של הבורר כלפי הצדדים משמעה חובה לפעול בעצמאות, אי תלות, ניטרליות, אובייקטיביות וענייניות במילוי תפקידו, בניהול הליך הבוררות ובמתן החלטותיו.

#### 11. ניגוד עניינים ופגיעה במראית פני הצדק

#### (א) הגדרות

"ניגוד עניינים" – קיום זיקה ממשית של בורר לצד מתדיין, או לעד מרכזי, או לעורך דין מייצג, או לנשוא הבוררות, או לכל גורם אחר המעורב בבוררות, ברמה העלולה לעורר בעיני האדם הסביר חשש ממשי לקיום משוא פנים;



"זיקה" – בין היתר, זיקה אישית, משפחתית, עסקית, חברתית, כלכלית, או מקצועית, בין במישרין ובין בעקיפין;

"פגיעה במראית פני הצדק" – קיום נסיבות העלולות להעלות חשש ממשי בעיני האדם הסביר לפגיעה באמון הציבור בהליך הבוררות בכלל, או בהליך בוררות מסוים התלוי ועומד, גם אם אין בנסיבות אלה משום ניגוד עניינים.

#### **(ב) הצהרת אי תלות של הבורר**

קודם למינויו של אדם כבורר, עליו לחתום על הצהרה לפיה על פי מיטב ידיעתו ואמונתו, לא מתקיימת במינויו ובכהונתו כבורר כל עילה של ניגוד עניינים או חשש לפגיעה במראית פני הצדק.

#### **(ג) פסילת בורר מחמת ניגוד עניינים או פגיעה במראית פני הצדק**

**(1)** לא יקבל אדם על עצמו תפקיד של בורר, ולא ימשיך בניהול בוררות, אם מילוי התפקיד יוצר ניגוד עניינים או פגיעה במראית פני הצדק;

**(2)** בנסיבות האמורות בס"ק (1) לעיל, מוטל על אדם שהוצע לו תפקיד בורר וטרם מונה, וכן על בורר המכהן בתפקידו, להימנע מלמלא את התפקיד, וזאת גם אם הצדדים להליך הביעו את הסכמתם לכהונתו, לאחר שנפרשו בפניהם מלוא טעמי המניעות.

#### **(ד) חובת גילוי של הבורר**

**(1)** סברו אדם שהוצע לו להתמנות בורר, או בורר מכהן, כי בנסיבות העניין לא מתקיים בתפקיד הבורר מצב של ניגוד עניינים או מניעה מחמת פגיעה במראית פני הצדק, אך מתקיימות עובדות או נסיבות העלולות להעלות ספק ממשי בעיני האדם הסביר בדבר קיומו של מצב כזה, עליו לגלות לאלתר לצדדים ולחבריו להרכב הבוררות, לפי העניין, את מלוא העובדות או הנסיבות הרלבנטיות לאותו ספק;

**(2)** על בסיס המידע האמור, יוכל גורם המעורב בהליך הבוררות לטעון לעניין מניעותו של אותו אדם להתמנות כבורר, או להמשיך בכהונתו כבורר;

**(3)** כל ספק ביחס לחובת הגילוי החלה על פי ס"ק (1) לעיל יפורש כמחייב גילוי;

**(4)** חובת הגילוי כאמור בס"ק (1) לעיל חלה במהלך הליך הבוררות כולו, משלב מינוי הבורר ועד לסיום ההליך במתן פסק הבורר;

**(5)** חלה על אדם מניעות מכוח הדין או מכוח הסכם מלקיים את חובת הגילוי הנדרשת על פי ס"ק (1) לעיל עקב סודיות מקצועית או מטעמים ראויים אחרים, עליו להימנע מקבלת המינוי כבורר, או לפרוש מתפקידו כבורר מכהן, על פי העניין.

### **(ה) קיום חובת גילוי של בורר בהיעדר התנגדות הצדדים**

קיים בורר את חובת הגילוי החלה עליו על פי סעיף (ד)(1) לעיל, או שנודעו לבעל דין או לעורך דינו בדרך אחרת עובדות העשויות להעלות אפשרות של ניגוד עניינים או פגיעה במראית פני הצדק במינוי או בכהונת בורר והם לא העלו התנגדות מפורשת לעניין זה, יראו אותם כמי שוויתרו על טענה בעניין זה, והם יהיו מנועים מהעלאתה מאוחר יותר;

### **(ו) חובת זהירות בבדיקת ניגוד עניינים ופגיעה במראית פני הצדק**

מי שמבקשים למנותו בורר, וכן בורר מכהן חייבים לנקוט זהירות סבירה בבדיקת העובדות והנסיבות הקשורות בחשש מפני ניגוד עניינים או פגיעה במראית פני הצדק במינוי או בהמשך כהונתו כבורר, כמתחייב בנסיבות העניין;

### **(ז) סמכות נשיא המוסד בעניין ניגוד עניינים או פגיעה במראית פני הצדק**

נשיא המוסד מוסמך לקבוע, בין ביוזמתו ובין על פי פניית גורם המעורב בהליך הבוררות, כי אדם לא יוכל להתמנות כבורר בבוררות מסוימת, או שעליו לפרוש מכהונתו כבורר, לפי העניין, בשל ניגוד עניינים או פגיעה במראית פני הצדק הכרוכים במילוי תפקידו. סמכות זו תופעל בכפוף לשמיעת טענותיהם של כל הגורמים שיש להם ענין בבירור נושא זה.

## **12. כללי התנהגות החלים על בורר מכוח חובות האמון והנאמנות**

הבורר ינהג בתפקידו בדרך המתיישבת עם חובת האמון שהוא חב לצדדים וחובת הנאמנות שלו כלפי הציבור, ובין היתר –

**(א)** הבורר יימנע מכל מעשה שאינו הולם את מעמדו כבורר, וינהג בדרך המתיישבת עם מעמדו כבורר;

**(ב)** על הבורר להימנע משימוש במעמדו שלא למטרות הבוררות, ובכלל זה – יימנע מהפקת טובת הנאה כלשהי, בין במישרין ובין בעקיפין, ממעמדו זה לצורך קידום ענייניו, למעט שכר הטרחה המגיע לו עבור עבודתו; עליו להימנע מקבלת מתנות כלשהן מכל גורם המעורב בבוררות;

**(ג)** הבורר יימנע מעשיית שימוש בכל מידע שנמסר לו במהלך הבוררות לכל מטרה זולת הבוררות, אלא אם אפשר היה לקבלו בדרך אחרת, תוך מאמץ סביר;

**(ד)** הבורר יימנע מדרישת שכר טרחה החורג במידה בלתי סבירה מהמקובל בנסיבות העניין, ויקפיד על מידתיות בעניין זה;

**(ה)** הבורר יימנע מקיום קשר חד-צדדי, בין במישרין ובין בעקיפין, עם צד או גורם אחר המעורב בבוררות במהלך ניהולה, אלא אם ניתנה לכך הסכמת כל הצדדים האחרים. הבורר יימנע מכל התנהגות או אמירות העלולות ליצור רושם של תלות או נטייה כלשהי לטובת צד זה או אחר בבוררות; אולם אין באמור לעיל כדי למנוע מבורר הבעת דעה במהלך הבוררות לצורך קידום פשרה או צמצום המחלוקות; לאחר סיום הבוררות, יימנע



הבורר מקיום קשר עם גורם המעורב בבוררות ככל שהדבר עלול לעורר חשש ממשי בעיני אדם סביר בדבר מידת אי תלותו בעת ניהול הבוררות;

(ו) הבורר ירחיק כל ניסיון להפעיל עליו לחץ המכוון להשפיע על דרך ניהול הבוררות ועל החלטותיו. הוא לא יושפע מדעת קהל ומביקורת על מהלכי הבוררות, ולא יבקש לשאת חן בעיני הגורמים המעורבים בהליך הבוררות, ובעיני הציבור;

(ז) הבורר ישמור על סודיות מוחלטת ביחס לכל פרט הקשור לבוררות, ועליו להימנע ממסירת כל מידע לגורם חיצוני על פרטי הבוררות ומפרסום כל פרט הנוגע לה אלא אם כן הוא נדרש לכך על פי הדין; כן עליו להימנע מלהתראיין בתקשורת בנושא הבוררות, והכל - אלא אם כן כל הצדדים הסכימו במפורש לוותר על סודיות פרט זה או אחר הקשור בבוררות;

(ח) הבורר לא יפרוש מתפקידו אלא אם נתקיימו נסיבות בלתי צפויות ההופכות את המשך מילוי התפקיד לבלתי אפשרי או לבלתי מעשי או לשונה באופן מהותי מטיבו בעת מינוי הבורר לתפקיד. הסכימו כל בעלי הדין על הפסקת הליכי הבוררות בטרם הושלמו, או על החלפת הבורר המכהן בבורר אחר, תיפסק כהונתו של הבורר, אלא אם מצא נשיא המוסד כי הסכמת הצדדים בעניין זה הושגה שלא בתום לב.

### 13. פרסום עיסוק כבורר

(א) בורר רשאי לפרסם בציבור, בין בעל פה, בין בכתב ובין באמצעי מקוון, את עובדת עיסוקו כבורר ואת תחומי מומחיותו, ובלבד שבפרסום כזה יישמר כבודם של הליכי הבוררות ושל העוסקים בבוררות, הן מבחינת תוכן הפרסום והן מבחינת אמצעי הפרסום;

(ב) הפרסום יישא אופי כללי ויכלול מידע עובדתי בדבר כשירות הבורר ותחומי מומחיותו בלבד, יהיה ענייני ומידתי בתוכנו ובצורתו, ולא יישא אופי שיווקי או מסחרי.

### 14. כללי אתיקה החלים על בעלי הדין בבוררות

(א) על בעלי דין בבוררות לפעול מתוך כבוד לבוררות כהליך מעין-שיפוטי עצמאי ובלתי תלוי ומתוך כבוד לבורר. עליהם להימנע משימוש לרעה בהליכי הבוררות ומפגיעה בבורר;

(ב) בעל דין בבוררות ישמור על כבודו של הצד שכנגד, על כבודם של העדים, באי כוח הצדדים וכל גורם אחר המעורב בהליך;

(ג) (1) על הצדדים להימנע ממינוי בורר כאשר ידוע או צריך להיות ידוע להם כי מינוי כזה כרוך בניגוד עניינים או בפגיעה במראית פני הצדק במילוי התפקיד;

(2) מונה בורר לדון בעניין, והתגלו לבעל דין במהלך הבוררות עובדות המעלות חשש לניגוד עניינים או לפגיעה במראית פני הצדק בהמשך מילוי תפקידו של הבורר, יודיע בעל הדין על כך לאלתר לצד שכנגד וכן לבורר, כדי לאפשר בירורו של החשש;

- (3) על בעלי הדין לפעול בזהירות סבירה בבדיקת חשש לניגוד עניינים אפשרי או פגיעה במראית פני הצדק מצד הבורר, בין קודם למינויו, ובין במהלך הבוררות, ככל שהנסיבות מצריכות בדיקה כאמור;
- (ד) על הצדדים לשמור בסודיות כל פרט הנוגע להליך הבוררות, אלא אם הוסכם על כל הצדדים במפורש לוותר על סודיות פרט זה או אחר הנוגע לבוררות ובכפוף לחובת גילוי הקיימת מכוח הדין;
- (ה) בעל דין יימנע מיצירת קשר חדצדדי, בין במישרין ובין בעקיפין, עם הבורר במהלך הבוררות, אלא אם נתקבלה לכך הסכמת כל הצדדים, ובכפוף להוראה אחרת בדין;
- (ו) בעלי הדין יימנעו מלהסכים על החלפת הבורר במהלך הבוררות, בהעדר עילה מוצדקת לכך, ושלא בתום לב.

#### 15. כללי אתיקה החלים על עורכי דין בבוררות

- (א) לעניין סעיף זה -  
**"עורך דין"** - עורך דין המייצג בעל דין בהליכי בוררות;
- (ב) כללי האתיקה החלים על עורכי דין על פי **חוק לשכת עורכי הדין**, תשכ"א-1961 ועל פי **כללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית)**, תשמ"ו-1986, יחולו, בשינויים המחויבים על עורכי דין בהליכי בוררות;
- (ג) מבלי לגרוע מס"ק (ב) לעיל, כללי האתיקה החלים על בעלי דין בבוררות בהתאם לסעיף 14 לעיל, יחולו בשינויים המחויבים, גם על עורכי הדין;
- (ד) עורך דין לא יקבל עליו ייצוג בעל דין בבוררות לאחר שמונה בורר להכריע בה, אם יש לו יסוד להניח כי קבלת הייצוג תביא לפסילת הבורר בשל ניגוד עניינים או פגיעה במראית פני הצדק;
- (ה) עורך דין בבוררות ישמור בסודיות כל פרט הנוגע לבוררות, אלא אם, וככל שהוסכם על כל הצדדים במפורש לוותר על סודיות פרט זה או אחר הנוגע לבוררות ובכפוף לחובת גילוי הקיימת מכוח הדין;
- (ו) עורך דין בבוררות יימנע מלפעול בחוסר תום לב בכל דרך הפוגעת בהליך הבוררות או בסמכות הבורר, ולא יעלה טענות כנגד תחולת סעיף בוררות או כנגד סמכות בורר בידועו כי אין יסוד לטענות אלה בנסיבות אותו ענין; עליו להימנע ממסירת הצהרה כוזבת או מהעלאת טענה עובדתית או משפטית בידועו שאין לה יסוד, ומהצגת ראיות כוזבות בבוררות.

#### 16. כללי אתיקה החלים על עדים מומחים

- עד מומחה, המתמנה בהליך בוררות לצורך מתן חוות דעת בתחום מומחיותו, יקיים את הכללים הבאים:



- (א) על העד המומחה לנהוג כבוד כלפי הליך הבוררות וכלפי הבורר וכל גורם אחר המעורב בבוררות, ולפעול בדרך עצמאית, בלתי תלויה ואובייקטיבית במתן חוות דעתו המקצועית, ולהקפיד על רמת מיומנות וזהירות נאותים, תוך מחויבות לגילוי האמת; עליו לפעול במידת יכולתו כדי לסייע לעשיית צדק בבוררות;
- (ב) על העד המומחה לגלות לאלתר כל קשר או זיקה שיש לו כלפי גורם המעורב בבוררות כדי שניתן יהיה לבחון אם יש בזיקה זו כדי לפסול אותו ממתן חוות דעתו המקצועית, או כדי להשפיע על משקלה;
- (ג) כללים אלה יחולו על כל עד מומחה, בין אם מונה לתפקידו על ידי בעל דין בבוררות, ובין על ידי הבורר;
- (ד) אין בכללים אלה כדי לגרוע מכפיפותו של העד המומחה לכללי האתיקה החלים בתחומי מקצועו.

### הוראות כלליות

#### **17. איסור התנאה על כללי האתיקה**

התנאה בהסכם בוררות בדבר אי תחולת כללי אתיקה אלה, כולם או מקצתם, לא תשחרר את הגורמים המעורבים בהליך הבוררות מתחולת כללים אלה.

#### **18. אתיקה בהיעדר כללים מיוחדים**

בכל מקום בו לא נקבע בכללים אלה הסדר מיוחד בעניין אתיקה, ינהגו הגורמים המעורבים בהליך הבוררות על פי רוחם של כללים אלה.

#### **19. הוראות הדין**

כללי האתיקה באים להוסיף על האמור בדין ואינם גורעים ממנו.

#### **20. סמכות נשיא המוסד**

מקום שנטען כי בורר הפר כלל אתיקה בבוררות המתנהלת במוסד, מוסמך נשיא המוסד ביוזמתו, או בעקבות בקשה שהוגשה אליו מגורם המעורב בהליך הבוררות, ולאחר שקיים דיון ושמע את טענות בעלי העניין וכן את טענות הבורר, לנקוט באחד או יותר מהאמצעים הבאים כלפי הבורר:

(1) הערה;

(2) נזיפה;

(3) תלונה ללשכת עורכי הדין אם הבורר הינו עורך דין;

(4) העברת בורר מתפקידו;

(5) מחיקת שם הבורר מרשימת הבוררים של המוסד, בין לצמיתות ובין לפרק זמן שייקבע.



**21. ועדת אתיקה**

תוקם ועדת אתיקה במסגרת המוסד, שאלה יהיו תפקידיה:

- (א)** לדון ולהמליץ בפני נשיא המוסד בסוגיות כלליות של אתיקה בבוררות העולות מעת לעת, ובכלל זה בעניין תיקונים נדרשים בכללים אלה והתאמתם לנסיבות המשתנות;
- (ב)** לתת המלצה בענייני אתיקה כמענה לפניות בוררים, בעלי דין ועורכי דין המנהלים הליכי בוררות בפני המוסד;
- (ג)** לחוות דעה כמענה לפניית נשיא המוסד לצורך הפעלת סמכויותיו בענייני אתיקה על פי כללי המוסד.